

คู่มือการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษา

โรงเรียนบ้านเกาะมะนาว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเข้าพระราชหฤทัยในความเป็นไปของเมืองไทยและคนไทยอย่างลึกซึ้งและกว้างไกล ได้ทรงวางรากฐานในการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนให้สามารถพึ่งตนเองได้มีความ “พออยู่พอกิน” และมีความอิสระที่จะอยู่ได้โดยไม่ต้องยึดติดอยู่กับเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ ทรงวิเคราะหว่า หากประชาชนพึ่งตนเองได้แล้วก็จะมีส่วนช่วยเหลือเสริมสร้างประเทศโดยส่วนรวมได้ในที่สุด พระราชดำรัสที่สะท้อนถึงพระวิสัยทัศน์ในการสร้างความเข้มแข็งในตนเองของประชาชนและสามารถทำมาหากินให้พออยู่พอกินได้

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากการถดถอยทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงขึ้นนี้ จึงทำให้เกิดความเข้าใจได้ชัดเจนในแนวพระราชดำริของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งได้ทรงคิดและตระหนักมาช้านาน หากเราไม่ได้พึ่งพายึดติดอยู่กับกระแสจากภายนอกมากเกินไป จนได้ครอบงำความคิดในลักษณะแบบดั้งเดิมแบบไทยๆ ไปหมด มีแต่ความทะเยอทะยานบนรากฐานที่ไม่มั่นคงเหมือนลักษณะฟองสบู่ วิกฤตเศรษฐกิจเช่นนี้อาจไม่เกิดขึ้นหรือไม่ นักหนาสาหัสจนเกิดความเดือดร้อนกันถ้วนทั่วเช่นนี้

ในปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านเกาะมะนาว ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อที่จะให้ครู ซึ่งเป็นแม่พิมพ์ที่จะออกแบบในผลผลิตของผู้เรียนว่า จะให้ผู้เรียนซึ่งเป็นอนาคตที่มีคุณภาพของชาติจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักและวิธีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมกับสามารถนำความรู้ที่มีไปปฏิบัติให้เกิดผลดีแก่ตนเอง คนในครอบครัว และขยายผล ไปสู่ผู้เรียนและชุมชนได้ ดังนั้น **ครู** จึงต้องเป็นผู้ที่ตระหนักและน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสอนผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เกิดความตระหนักและนำความรู้ทักษะต่างๆ ไปใช้ในชีวิตรประจำวันให้มีความพอเพียงกับตนเอง ทำให้อยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน มีสิ่งจำเป็นที่ทำได้ด้วยตัวเองไม่ต้องแข่งขันกับใคร และมีเหลือเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ไม่มีความผูกพันกับ “จิตวิญญาณ” คือ “คุณค่า” มากกว่า “มูลค่า”

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ครูควรนำไปใช้มีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ **1) ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดี ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป หรือสุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่ง และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น **2) ความมีเหตุผล** หมายถึง ทวนการตัดสินใจ การกระทำการลงทุนต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล คำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ **3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมที่จะเผชิญผลกระทบและเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้ต้องมีเงื่อนไขที่สำคัญ 2 ประการ **มีความรู้** คือ มีความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการนำความรู้ วิทยาการเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการปฏิบัติ **มีคุณธรรม** คือ มีความตระหนัก มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความอดทน มีความเพียร และใช้สติปัญญา ในการดำเนินชีวิต

สารบัญ

	หน้า
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1
บริบทของสถานศึกษา	5
ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	12
หลักการและแนวคิด	18
การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	18
- ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	19
- ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	19
- ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	22
- ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	24
การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถาบันการศึกษาที่มีส่วนร่วมกับชุมชน	25
ความเชื่อมโยงของแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา	26
ภาคผนวก	27
- เครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา	
- โครงการที่สนับสนุน/ขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา	

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อนำไปสู่ความพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน ของคนไทย สังคมไทย เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านเศรษฐกิจ/วัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านวัฒนธรรม ถ้าใช้หลักความพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ก็จะสามารถอยู่ได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปรับตัวและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงได้

ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับเพียงพอนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่

เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดความก้าวหน้าไปอย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ กล่าวคือ ต้องก้าวหน้าอย่างสมดุล มั่นคงและยั่งยืน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบอกว่าต้องสมดุลทั้งทางด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม/ค่านิยม ประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง หรือ ความพอเพียงอย่างสมบูรณ์จริงๆ จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อเราสร้างความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงใน 4 ด้าน คือทางด้านวัตถุหรือเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านวัฒนธรรม/ค่านิยม/ความเชื่อ การก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลในแต่ละอย่างก้าว จะทำให้เกิดความพอเพียงในที่สุด

สมดุลด้านเศรษฐกิจ ในระดับบุคคล ก็หมายถึงการดำรงชีวิตโดยรายได้สมดุลกับรายจ่าย เราจะใช้จ่ายอย่างไรก็ได้ อย่างไร รายจ่ายพอประมาณกับรายได้ไหม มีเหตุผลคือว่าใช้ของ เพราะจำเป็น หรือฟุ่มเฟือย การใช้จ่ายอย่างสมดุล ต้องมีภูมิคุ้มกันด้วยคือออมบ้าง การซื้อประกันชีวิต ประกันสุขภาพ หรือสวัสดิการในบริษัทก็เป็นภูมิคุ้มกัน เพราะฉะนั้นสมดุลทางเศรษฐกิจ คือ ทำอย่างไรจะรักษาสมดุลรายรับรายจ่าย มีเงินออม มีหลักประกัน

สมดุลด้านสังคมถ้าจะบอกได้ว่าเราใช้ชีวิตอย่างพอเพียง เราก็ต้องมีความสมดุลทางด้านสังคมด้วย เช่น ต้องไม่ใช่คนเห็นแก่ตัว เศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่ความรู้รักสามัคคี ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ในสังคมต้องไม่มีใครเอาเปรียบกัน ทุกคนช่วยเหลือกัน แบ่งปันกันทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจและกำลังความรู้ การใช้เงินทองเมื่อสมดุลทางเศรษฐกิจ ก็ต้องคำนึงถึงการใช้จ่ายเพื่อสร้างสมดุลทางสังคมให้เกิดขึ้นด้วย ถึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ความสมดุลทางสังคมต้องเริ่มจากการให้ คนที่พอแล้วจะรู้จักการให้ รู้จักเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ มีน้ำใจ แบ่งปัน คนที่ได้รับการแบ่งปันก็จะนึกถึงบุญคุณของผู้ให้ มีความรู้สึกเป็นมิตร หากขัดสนจนคิดจะแย่งชิงจากผู้อื่นในสังคมก็จะระงับยับยั้งชั่งใจไว้ได้ ผู้ให้ก็มีความสุขจากการให้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ สร้างความสมดุล ให้เกิดขึ้นในสังคม สร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นได้ในสังคม ชุมชนเข้มแข็งจะเกิดขึ้นได้ ในชุมชนจึงต้องมีความสามัคคี ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ชุมชนต้องมีการแบ่งปันกัน ช่วยเหลือกันในเวลาตกทุกข์ได้ยาก

สมดุลด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร การจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติให้สามารถใช้อย่างยั่งยืนได้อย่างยั่งยืน เราจำเป็นต้องรักษาสมดุลทางสิ่งแวดล้อม เพราะทุกอย่างที่เราเป็น เราใช้ เรามี มาจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ถ้าเราไม่รักษาไว้ให้ใช้ได้ยาวนานๆ เราจะอยู่อย่างไร เราต้องเห็นความจำเป็นของการอยู่ร่วมกับระบบนิเวศวิทยาอย่างสมดุล ไม่ทำร้าย ไม่ทำลาย ไม่เบียดเบียนหลักเศรษฐกิจพอเพียงชี้ให้คำนึงถึงว่า ในการใช้จ่าย หรือดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ ของแต่ละคน แต่ละองค์กรนั้น ให้พยายามรักษาสมดุลทางสิ่งแวดล้อม ให้เกิดขึ้นในคราวเดียวกันด้วย จึงจะเรียกได้ว่า พอประมาณกับทรัพยากรที่มีอยู่ บนพื้นฐานของความรอบคอบตามหลักวิชาการและเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันด้วย ระหว่างการผลิต ถ้าทำลายสิ่งแวดล้อม ก็ถือว่าไม่มีการผลิตอย่างพอเพียง ระหว่างการผลิตก็ต้องรักษาสมดุลด้านสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน

สมดุลด้านวัฒนธรรมหากศึกษาพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องวัฒนธรรมจะพบว่า พระองค์ทรงเน้นย้ำมาโดยตลอดให้ปลูกฝังเด็กและเยาวชนไทยให้เห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย เห็นประโยชน์และคุณค่าของ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ที่สืบทอดต่อกันมา โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่มีกระแสโลกาภิวัตน์ถ้าโถมเข้ามา การเสริมสร้างความพอเพียงทางวัฒนธรรม จะเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ที่จะทำให้เด็กไทย คนไทย มีจุดยืนในชีวิต มีหลักคิด หลักปฏิบัติที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและพัฒนาตนเอง มีความแกร่งในความเป็นไทย เข้าใจในความเป็นสากล เพื่อให้อยู่รอดได้ในยุคโลกาภิวัตน์ ดำรงตนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

พระราชดำรัส

“...การจะเป็นเช่นนั้น ไม่สำคัญ. สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน.แบบพอมีพอกิน หมายความว่า อิ่มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง. อันนี้ก็เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกคนรอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เองอย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร. บางสิ่งบางอย่างผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก...”

“...คนอื่นเขาต้องการมีเศรษฐกิจ ที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่า เป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลย์รู้สึกว่ามันหุหุหุ แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า ผลิตให้พอเพียงได้...”

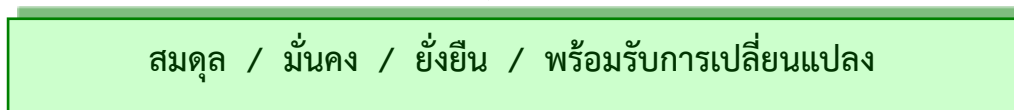
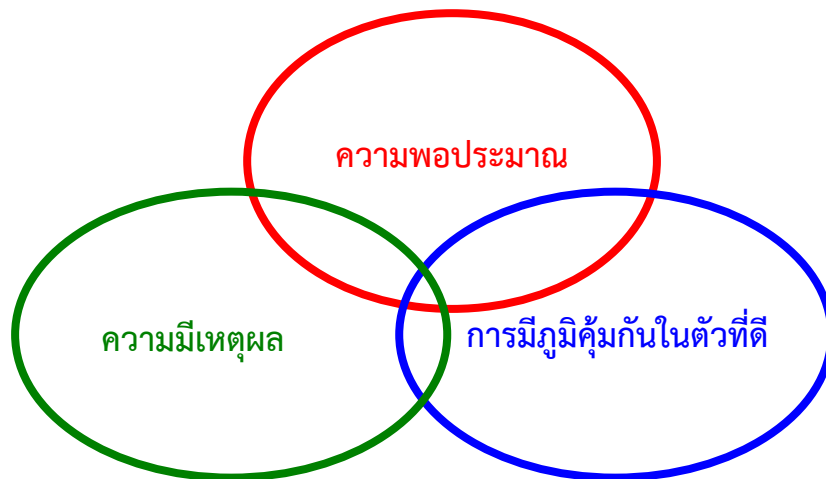
(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา : 4 ธันวาคม 2540)

“...เศรษฐกิจพอเพียงนี้ให้ปฏิบัติเพียงครั้งเดียวคือไม่ต้องทั้งหมดหรือแม้จะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ หมายความว่า ถ้าทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่ของประเทศก็จะพอ. ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง และทำได้เพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอนั้น ไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่แต่เศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ...”

“...ที่พูดทั้งหมดนี้ ฟังแล้ว อาจน่ากลุ้มใจ แต่ถ้าดูอีกแง่หนึ่งก็อาจจะน่าสบายใจ. น่าสบายใจเพราะดูได้ว่าถ้าเราปฏิบัติอย่างเรียกว่าตรงไปตรงมา ด้วยความตั้งอกตั้งใจสักชนิดหนึ่ง บอกว่าสักชนิด ก็พอ ไม่ต้องตั้งอกตั้งใจอย่างเคร่งเครียดมากเกินไป แต่ให้สม่ำเสมอ. สม่ำเสมอนี้ก็แบบเดียวกับที่พูดถึงพอเพียง สม่ำเสมอในทุกอย่าง. พอเพียงในทุกอย่าง...”

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา : 4 ธันวาคม 2541)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บริบทของโรงเรียนบ้านเกาะมะนาว

โรงเรียนบ้านเกาะมะนาว ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 บ้านเกาะมะนาว ตำบลเกาะมะนาว อำเภอ
บ้านเหนือจตุรรงค์ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พื้นที่โรงเรียน
จำนวน 11 ไร่ 1 งาน 29 ตารางวา เปิดทำการครั้งแรกเมื่อ ปี พ.ศ. 2515 ปัจจุบันจัดการ
ศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

อาคารเรียนอาคารประกอบ มีดังนี้ อาคารเรียนแบบ ป. 1 ฉ ใต้ถุนเตี้ย จำนวน 1 หลัง
2 ห้องเรียน อาคารเรียนแบบ ป. 1 ฉ ใต้ถุนสูง จำนวน 1 หลัง 8 ห้องเรียน อาคารเรียนแบบ
สปช. 105/29 จำนวน 1 หลัง 8 ห้องเรียน รวมห้องเรียนทั้งสิ้น 18 ห้องเรียน อาคารเรียน
ดนตรี จำนวน 1 หลัง อาคารอเนกประสงค์ จำนวน 2 หลัง ส้วม 5 หลัง จำนวน 17
ที่มีห้องปฏิบัติการจำนวน 3 ห้อง ได้แก่ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา
และห้องคอมพิวเตอร์ ปัจจุบันมีนายอนุกุล เคียนขุนทด เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลจำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. จำแนกตามวุฒิ

ปริญญาเอก	ปริญญาโท	ป.บัณฑิต	ปริญญาตรี	อนุปริญญา	ต่ำกว่าอนุปริญญา	รวม
-	6	-	12	-	-	18

2. จำแนกตามวิทยฐานะ

ครูอัตราจ้าง	พนักงานราชการ	ครูผู้ช่วย	ค.ศ.1	ค.ศ.2	ค.ศ.3	รวม
-	2	1	6	5	4	18

2. สภาพทั่วไป

2.1 เขตบริการของโรงเรียน

เขตบริการของโรงเรียนบ้านเกาะมะนาว ประกอบด้วยเขตพื้นที่การปกครอง จำนวน 1
ตำบล 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเกาะมะนาว หมู่ที่ 2 บ้านป่ารวก หมู่ที่ 5 บ้านหนอง
นายอู หมู่ที่ 6 บ้านโปร่งพัฒนา และหมู่ที่ 8 บ้านเกาะไทรงาม

2.2 ประชากร

ประชากรในเขตบริการของโรงเรียนบ้านเกาะมะนาว มีประชากร รวมทั้งสิ้น 1,797 คน แยกเป็นชาย จำนวน 922 คน และหญิง จำนวน 875 คน โดยมีประชากรวัยเรียน (อายุ 4 - 17 ปี) ที่อาศัยอยู่ในเขตบริการ จำนวน 274 คน หรือร้อยละ 15.25 ของประชากรทั้งหมด

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรของโรงเรียนบ้านเกาะมะนาว จำแนกตามเพศและเขตการปกครอง

ตำบล / ชื่อบ้าน	ร้อยละประชากร	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบล เกาะมะนาว				
1. บ้านเกาะมะนาว หมู่ที่ 1	23.37	202	218	420
2. บ้านบ้านป่ารก หมู่ที่ 2	23.48	212	210	422
3. บ้านหนองนายอ หมู่ที่ 5	16.19	146	145	291
4. บ้านโปร่งพัฒนา หมู่ที่ 6	22.20	228	171	399
5. บ้านเกาะไทรงาม หมู่ที่ 8	14.75	134	131	265
รวมทั้งหมด	100	922	875	1,797

3. ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศที่ตั้งของโรงเรียนบ้านเกาะมะนาว เป็นพื้นที่ราบ มีคลองน้ำไหลผ่าน (มีน้ำไม่ตลอดปี) ซึ่งใช้ทำเป็นน้ำประปาให้บริการกับชุมชนและการเกษตรกรรม การตั้งบ้านเรือนอยู่อย่างกระจัดกระจายตามพื้นที่ทำกิน

4. การคมนาคมขนส่ง

ในเขตบริการของโรงเรียนบ้านเกาะมะนาว มีเส้นทางคมนาคมทางรถยนต์ระหว่างหมู่บ้านตัดผ่านโรงเรียน ปัจจุบันนับว่าสะดวกและรวดเร็ว เป็นถนนสายปะโค - โคกรัง เป็นทางลาดยาง 2 ช่องทางการจราจร

5. การเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของพื้นที่ภายในเขตบริการของโรงเรียนบ้านเกาะมะนาว ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรมเป็นหลักประกอบด้วย การทำไร่มันสำปะหลัง ไร่พริก และไร่อ้อย พืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้เข้าหมู่บ้าน ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย พริก เป็นต้น รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปี 36,000 บาท

6. การนับถือศาสนา

ประชากรในเขตบริการของโรงเรียนบ้านเกาะมะนาว นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100

ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนนักเรียนก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น
จำแนก

รายชั้นและเพศ ปีการศึกษา 2554

ชั้นเรียน	จำนวน ห้องเรียน	จำนวนนักเรียน			หมายเหตุ
		ชาย	หญิง	รวม	
อนุบาล 1	1	12	8	20	
อนุบาล 2	1	13	15	28	
รวมก่อนประถมศึกษา	2	25	23	48	
ประถมศึกษาปีที่ 1	1	11	19	30	
ประถมศึกษาปีที่ 2	1	14	14	28	
ประถมศึกษาปีที่ 3	1	17	10	27	
ประถมศึกษาปีที่ 4	1	5	9	14	
ประถมศึกษาปีที่ 5	1	14	16	30	
ประถมศึกษาปีที่ 6	1	11	12	23	
รวมประถมศึกษา	6	72	80	152	
มัธยมศึกษาปีที่ 1	2	19	17	36	
มัธยมศึกษาปีที่ 2	2	15	13	28	
มัธยมศึกษาปีที่ 3	2	22	18	40	
รวมมัธยมศึกษาตอนต้น	6	56	48	104	
รวมทั้งสิ้น	14	153	151	304	

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส

ระดับ	นักเรียนพิการ			นักเรียนด้อยโอกาส			รวมทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
ก่อนประถมศึกษา	-	-	-	10	9	19	
ประถมศึกษา	-	-	-	35	40	75	
มัธยมศึกษาตอนต้น	-	-	-	25	20	45	
รวม	-	-	-	70	69	139	

หมายเหตุ กรอกข้อมูลเฉพาะจำนวนนักเรียนที่พิการและด้อยโอกาส ไม่รวมจำนวนนักเรียนปกติ

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลภาวะทุพโภชนาการของนักเรียน

ระดับ	น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์	น้ำหนักสูงกว่าเกณฑ์ (เด็กอ้วน)	ส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์	น้ำหนักและส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์	รวม
ก่อนประถมศึกษา	1				1
ประถมศึกษา	3	3			6
มัธยมศึกษาตอนต้น		2			2
มัธยมศึกษาตอนปลาย					
รวม	4	5			9

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลสภาพ / ความพอเพียงของอาคารเรียน อาคารประกอบและครุภัณฑ์พื้นฐาน

รายการ	จำนวนที่มี	จำนวนที่ควรมี	ขาด/เกิน	หมายเหตุ (เกณฑ์การวิเคราะห์ความขาด)
อาคารเรียน (หลัง)	3	4	-1	ตั้งให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนตั้งแต่ 6 ห้องเรียนขึ้นไป
● ห้องเรียน (ห้อง)	18	24	-6	
อาคารประกอบ				
● ห้องส้วม (ที่)	17	17	-	
● บ้านพักครู (หลัง)	-	1	-1	
● อาคารฝึกงาน (หลัง)	-	-	-	
● อาคารอเนกประสงค์ (หลัง)	1	1	-	นร.ไม่ < 120 คน
● หอประชุม (หลัง)	1	1	-	
● โรงอาหาร (หลัง)	-	-	-	
ครุภัณฑ์พื้นฐาน				
● โทรศัพท์ (เลขหมาย)	-	1	-1	< 300 คน 1 เลขหมาย เพิ่มขึ้นอีก 1 เลขหมายในทุก ๆ 300 คน
● คอมพิวเตอร์ (เครื่อง)	42	60	-18	

ตารางที่ 7 แสดงโครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านเกาะมะนาว

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
* กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	120	120	120	120	120	120
* ประวัติศาสตร์	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)
* ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม						
* หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและ การดำเนินชีวิตในสังคม	(80)	(80)	(80)	(80)	(80)	(80)
* เศรษฐศาสตร์						
* ภูมิศาสตร์						
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	840	840	840	840	840	840
* รายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม	อย่างน้อยปีละ 40 ชั่วโมง					
* กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
- กิจกรรมแนะแนว	40	40	40	40	40	40
- กิจกรรมนักเรียน						
- ลูกเสือ เนตรนารี	40	40	40	40	40	40
- ชุมนุม	30	30	30	30	30	30
- กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์	10	10	10	10	10	10
รวมเวลา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง/ปี			ไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง/ปี		

ตารางที่ 8 แสดงโครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนบ้านเกาะมะนาว

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน (หน่วยกิต/ชั่วโมง)					
	มัธยมศึกษาปีที่ 1		มัธยมศึกษาปีที่ 2		มัธยมศึกษาปีที่ 2	
	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2
● กลุ่มสาระการเรียนรู้	11 (440)	11 (440)	11 (440)	11 (440)	11 (440)	11 (440)
ภาษาไทย	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)
คณิตศาสตร์	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)
วิทยาศาสตร์	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	2.0 (80)	2.0 (80)	2.0 (80)	2.0 (80)	2.0 (80)	2.0 (80)
○ ประวัติศาสตร์	0.5 (20)	0.5 (20)	0.5 (20)	0.5 (20)	0.5 (20)	0.5 (20)
○ ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)
○ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต						
○ ภูมิศาสตร์						
○ เศรษฐศาสตร์						
สุขศึกษาและพลศึกษา	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)
ศิลปะ	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)	1.0 (40)
ภาษาต่างประเทศ	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)	1.5 (60)
● รวมเวลาเรียน(พื้นฐาน)	11 (440)	11 (440)	11 (440)	11 (440)	11 (440)	11 (440)
● รายวิชาเพิ่มเติม	2.5 (100)	2.5 (100)	2.5 (100)	2.5 (100)	2.5 (100)	2.5 (100)
● กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	60	60	60	60	60	60
○ กิจกรรมแนะแนว	12	12	12	12	12	12
○ กิจกรรมนักเรียน						
- ลูกเสือ/เนตรนารี/ - ชุมนุม	20 20	20 20	20 20	20 20	20 20	20 20
○ กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์	8	7	10	10	5 (นอกเวลา)	5 (นอกเวลา)
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	600	600	600	600	600	600

ตารางที่ 9 แสดงแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

ชื่อแหล่งเรียนรู้
1. แหล่งเรียนรู้รัฐธรรมนูญ
2. ห้องครัว
3. ห้องพยาบาล
4. สนามกีฬา
5. แปลงเกษตร
6. โรงผลิตน้ำดื่ม
7. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

ตารางที่ 10 แสดงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

ชื่อแหล่งเรียนรู้
1. วัดโปร่งหนองนายอู
2. เขื่อนลำคันทอง
3. ศูนย์การเรียนรู้เทศบาล
4. ศาลเจ้าพ่อพระฤทธิฤทธิชัย
5. ศูนย์ทอผ้าไหมในชุมชนบ้านหนองนายอู
6. ศูนย์ผลิตบล็อกรประสานในชุมชนบ้านเกาะมะนาว
8. วัดบ้านเกาะมะนาว

7) ประชาชนชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่สถานศึกษาเชิญมาให้ความรู้แก่ครูนักเรียน ในปีการศึกษาที่รายงาน

7.1 ชื่อ-สกุล พระครูกิตติชัยสุนทร เจ้าอาวาสวัดโปร่งหนองนายอู ให้ความรู้เรื่อง ภูมิปัญญาด้านพระพุทธศาสนา สถิติการให้ความรู้ในโรงเรียนแห่งนี้

7.2 ชื่อ-สกุล นายดำรงเดช มณีธรรม ให้ความรู้เรื่อง ภูมิปัญญาด้านช่างฝีมืองาน อาชีพ สถิติการให้ความรู้ในโรงเรียนแห่งนี้

7.3 ชื่อ-สกุล นางสัมพันธ์ ปัตถัย ให้ความรู้เรื่อง ภูมิปัญญาด้านทอผ้าพื้นเมือง สถิติการให้ความรู้ในโรงเรียนแห่งนี้ จำนวน

ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2556 โรงเรียนบ้านเกาะมะนาว พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะด้านดนตรีและคอมพิวเตอร์ นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารการจัดการศึกษา

พันธกิจ

1. จัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม
2. เน้นฝึกทักษะและส่งเสริมจุดเด่นด้านดนตรี และพัฒนาทักษะมาใช้คอมพิวเตอร์ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
3. บริหารจัดการศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมตามนโยบาย แผนมาตรฐานการศึกษาชาติ และกำกับติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบมาตรฐานเป็นระยะ
4. ปรับภูมิทัศน์ภายในสถานศึกษา ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
5. จัดกิจกรรมขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ จากภายนอกสถานศึกษา
6. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาจัดการเรียนการสอน
7. ส่งเสริมนักเรียนให้มีสุขภาพจิตที่ดี และปลอดภัย
8. พัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนและผลิตสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
9. พัฒนาบุคลากร ด้วยรูปแบบและวิธีที่หลากหลาย
10. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยบูรณาการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม
11. นำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารจัดการ โดยยึดโรงเรียนเป็นฐานมาใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของสถานศึกษา

เป้าประสงค์

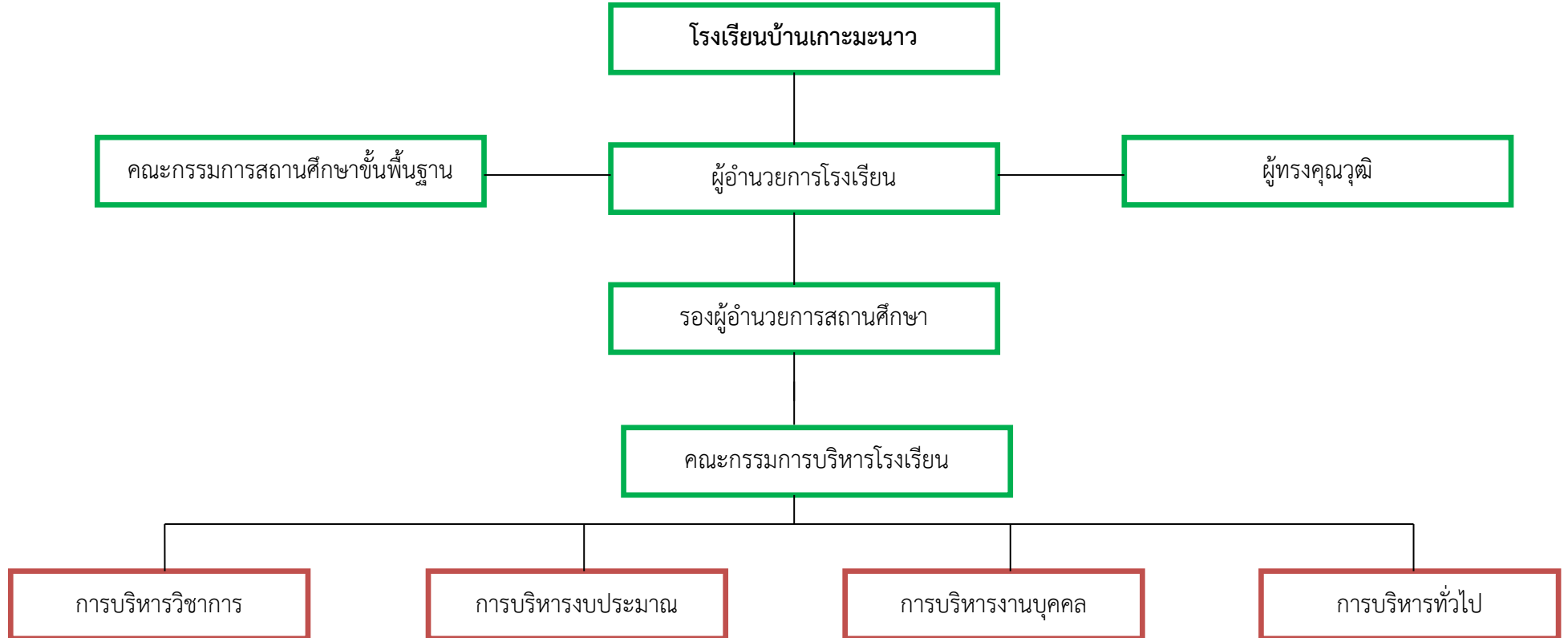
เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาชาติ สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ภายใต้การบริหารจัดการที่ยึดโรงเรียนเป็นฐานและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ประเด็นกลยุทธ์/กลยุทธ์

1. สร้างความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการศึกษา
2. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ มีคุณธรรม จริยธรรม ในการดำรงชีวิต
3. พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษา มีความสามารถใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษา
4. บริหารจัดการโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดมทรัพยากรภายนอกทางการศึกษา
5. พัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้ น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน มีความปลอดภัย และเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน

ระบบโครงสร้างการบริหาร

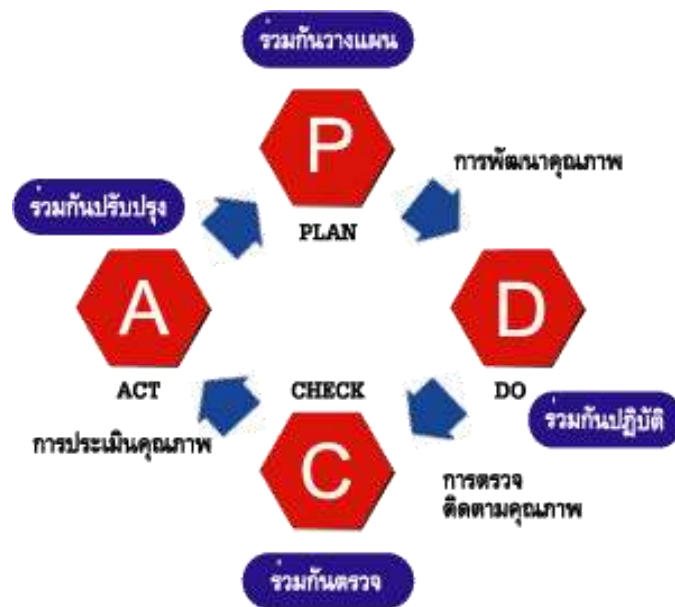
โครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา (แผนภูมิโครงสร้างการบริหาร)

การดำเนินการบริหารงาน

กระบวนการดำเนินงานตามแนวคิดของหลักการบริหารที่เป็นกระบวนการครบวงจร (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

1. การร่วมกันวางแผน (Planning)
2. การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Doing)
3. การร่วมกันตรวจสอบ (Checking)
4. การร่วมกันปรับปรุง (Action)

การวางแผน (Plan)

การวางแผนจะเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรการบริหารคุณภาพ เพราะแผนจะกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพ โดยแผนจะอธิบายความจำเป็นและสร้างความเข้าใจในการแก้ปัญหา ซึ่งต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจจากทุกหน่วยงานที่จะร่วมมือกันในการปรับปรุงแก้ไขอุปสรรคและข้อบกพร่องต่างๆ ขององค์กรให้หมดไปอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานบรรลุความสำเร็จตามที่ต้องการโดยที่การวางแผนการสร้างคุณภาพจะมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตระหนักและกำหนดปัญหา ที่ต้องการแก้ไข หรือปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยสมาชิกแต่ละคนจะร่วมมือและประสานงานกันอย่างใกล้ชิดในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน เพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป
2. เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงานหรือหาสาเหตุของปัญหา เพื่อใช้ในการปรับปรุง หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งควรวางแผนและดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ ระเบียบเข้าใจง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน
3. อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหาเพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่อง ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้วิธีการเขียนและวิเคราะห์แผนภูมิ หรือ

แผนภาพ เช่น แผนภูมิแกงปลา แผนภูมิพาเรโตและแผนภูมิการควบคุมเป็นต้น เพื่อให้สมาชิกทุกคนในที่ทีมงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจน แล้วร่วมกันระดมความคิดในการแก้ปัญหาโดยสร้างทางเลือกที่เป็นไปได้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อมาทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินงาน

4. เลือกวิธีการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงการดำเนินงาน ได้ร่วมกันวิเคราะห์และวิจารณ์ทางเลือกต่างๆ ผ่านการระดมความคิดและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกเพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานให้สามารถบรรลุได้ตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำการวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือกำหนดทางเลือกใหม่ที่มีความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหาได้มากกว่าเดิม

การปฏิบัติ (Do)

นำทางเลือกที่ตัดสินใจไปวางแผนปฏิบัติงาน (Action Plan) และลงมือปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้าปัญหานั้นเป็นงานที่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ภายในกลุ่มก็สามารถปฏิบัติได้ทันทีหากปัญหามีความซับซ้อนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือกลุ่มก็ต้องแจ้งให้ผู้บริหารสั่งการให้หน่วยงานอื่นประสานงานและร่วมมือแก้ไขปัญหาให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

การตรวจสอบ (Check)

ติดตามตรวจสอบและประเมินผลงานที่ปฏิบัติ โดยการเปรียบเทียบผลการทำงานก่อนการปฏิบัติงานและหลังปฏิบัติงานว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดถ้าผลลัพธ์ออกมาตามเป้าหมายก็จะนำไปจัดทำเป็นมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงานหรือต่ำกว่าที่ต้องการทีมงาน คุณภาพก็ต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อทำการแก้ไขปัญหาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพขึ้น

การปรับปรุง (Action)

การกำหนดมาตรฐานจากผลการดำเนินงานใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคตหรือทำการแก้ไขปัญหาต่างๆที่ที่เกิดจากความไม่สอดคล้องกับความต้องการปัญหาที่ไม่ได้คาดหวังและปัญหาเฉพาะหน้าในการดำเนินงานจนได้ผลลัพธ์ที่พอใจและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายแล้วจึงจัดทำเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานในอนาคตและจัดทำรายงานเสนอต่อผู้บริหารและกลุ่มอื่นได้ทราบต่อไป

วงจร PDCA จะไม่ได้หยุดหรือจบลงเมื่อหมุนครบรอบ แต่วงล้อ PDCA จะหมุนไปข้างหน้าเรื่อยๆโดยจะทำงานในการแก้ไขปัญหในระดับสูงสุดขึ้น ซับซ้อนขึ้นและยากขึ้นหรือเป็นการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(Continuous Improvement) ปัจจุบันที่แรงงาน ปฏิบัติการแรงงานที่มีความรู้และผู้บริหารชาวไทยส่วนใหญ่จะรู้จัก PDCA มากขึ้นมากกว่าในอดีต ถึงแม้จะไม่เข้าใจรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานอย่างสมบูรณ์แต่ก็ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพและเห็นผลที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตามผู้รายงานอยากจะทำอีกว่า หัวใจของวัฏจักร Deming ไม่ได้อยู่ที่ PDCA เท่านั้นแต่อยู่ที่คนที่มีความรู้ และเข้าใจคุณภาพอย่างแท้จริง หรือที่เรียกว่า คุณภาพอยู่ที่ใจ

(Quality at Heart) ที่พร้อมจะเปิดใจเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาอย่างมุ่งมั่นและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้รายงานได้นำมาประยุกต์ในการบริหารและจัดการศึกษาและพัฒนาครูคือการทำงานแบบมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลและปรับปรุง อยู่ภายใต้กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ในแต่ละปีการศึกษา โรงเรียนจัดให้มีการประชุมใหญ่ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า และประชุมปรึกษาหารือประเด็นต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางแก้ไขและป้องกันกับคณะครูตามแผนการปฏิบัติงาน เพื่อตรวจสอบการดำเนินงาน

หลักการและแนวคิด

โรงเรียนได้น้อมนำพระราชดำรัส “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน ดังนี้

ความพอประมาณ กับศักยภาพของนักเรียน ภูมิสังคมของโรงเรียน กิจกรรมตามโครงการที่จัดต้องคำนึงถึงความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการผลิตและบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า ใช้วัสดุที่หาได้เองหรือมีอยู่ในท้องถิ่น

ความมีเหตุผล ฝึกให้เด็กคิดเป็น กิจกรรมตามโครงการที่จัดต้องคำนึงถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมนั้นๆ อย่างรอบคอบ

มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การดำเนินกิจกรรมต้องนำไปสู่ความยั่งยืนของผล โครงการที่จัดต้องคำนึงถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่คิดว่า จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งไกลและใกล้

เงื่อนไขความรู้ นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดทุกขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรม โดยใช้สติ ปัญญา รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง นักเรียนมีความรู้เรื่องการใช้อุปกรณ์ การเตรียมการตามขั้นตอน มีความรู้เรื่องการตลาด และการบริหารจัดการที่ดี

เงื่อนไขคุณธรรม ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน สามัคคี แบ่งปัน สวดมนต์ เจริญสติ สมาธิ ให้สำเร็จสู่ความสมดุลและมั่นคง ยั่งยืน ทั้ง 4 มิติ คือ มิติ ด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านสิ่งแวดล้อม และ มิติด้านวัฒนธรรม

การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ในปี พ.ศ. 2549 กระทรวงศึกษาธิการมีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงได้รับการยกย่องจากนานาประเทศว่าเป็น “กษัตริย์นักพัฒนา” จึงได้น้อมนำพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นกรอบแนวคิดและแนวทางในการส่งเสริมสถานศึกษาทั่วประเทศ ให้นำไปประยุกต์ใช้อย่างจริงจังและเหมาะสม เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินชีวิตของบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน ให้อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง รวมทั้งเป็นความภูมิคุ้มกันของสังคม กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายให้มีการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านเกาะมะนาว ได้เริ่มศึกษาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในสถานศึกษา โดยในปีการศึกษา 2549 ผู้บริหารสถานศึกษา เข้าอบรมศึกษาดูงานและได้นำความรู้มาพัฒนาครู และพาคณะครูอบรมศึกษาดูงาน ลงมือปฏิบัติ โดยเริ่มจากการจัดกิจกรรมต่างๆ นอกห้องเรียน

ปีการศึกษา 2555 ได้เริ่มพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ดำเนินการในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางดังนี้

1 ทบทวน ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2 กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

3 พัฒนาบุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4 จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ทางโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน ให้ครูผู้สอนในสาระต่าง ๆ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงเข้าตามสาระที่ตนเองสอน

แนวทางการนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

ก. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนักในความสำคัญ ของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.1 มีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป

1.2 มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 เห็นประโยชน์ และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการใช้แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม และพัฒนาสังคม

2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

2.1 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอาชีพ เช่น การเกษตร การผลิตและจำหน่ายสินค้า การดำเนินธุรกิจ การใช้จ่ายและการออม ฯลฯ

2.2 ใช้และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้ได้ประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน

2.3 สืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.4 รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย

3. ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

3.1 ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่

3.2 ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ บนพื้นฐานของความมีสติ ปัญญา ยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ

3.3 มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ

3.4 มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบระมัดระวัง

3.5 ปฏิบัติตนและดำเนินวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน เพียรพยายาม แบ่งปัน มีสติ ปัญญา มีวินัย พึ่งตนเอง แบ่งปัน เอื้ออาทร รับผิดชอบ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ข. แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. การพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางดำเนินการดังนี้

สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ตามขั้นตอนดังนี้

1.1 สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติม วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม

1.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง เพิ่มเติมหรือจัดทำสาระการเรียนรู้ หน่วยการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นตามข้อ 1.2

2. การจัดการเรียนการสอน

สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก

2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ โครงการงาน และอื่น ๆ ทั้งการศึกษา รายบุคคล และเป็นกลุ่ม

2.3 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ความรู้ (Knowledge)
- 2) ทักษะกระบวนการ (Process)
- 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute)

3. การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝังหล่อหลอมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

3.1 จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เน้นความร่มรื่น ประโยชน์ใช้สอย เป็นแหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย

3.2 กำหนดระเบียบ ธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เคารพ ธรรมเนียมปฏิบัติ กฎกติกาของสังคมส่วนรวม เช่น การเข้าคิว การรับประทานอาหาร การแต่งกาย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ฯลฯ

3.3 ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม เช่น การทำบุญ การบริจาค การปฏิบัติกิจทางศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การยกย่องส่งเสริมผู้กระทำความดี การส่งเสริมการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันและกัน ฯลฯ

3.4 ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และเผยแพร่ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดการแข่งขัน การหาความรู้โดยสื่อเทคโนโลยีและอื่น ๆ

3.5 ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา

3.6 จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน ตามแนวทางดังนี้

4.1 ร่วมกำหนดนโยบาย และการวางแผน

4.2 ร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

4.3 ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดสภาพและบรรยากาศภายในสถานศึกษา

4.4 ส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ที่บ้าน และสถานที่อื่นๆ

4.5 ร่วมติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

5. การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

5.1 ติดตามและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยพิจารณาจาก

5.1.1 ผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านเศรษฐกิจพอเพียง

5.1.2 ผลงานและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

5.1.3 การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

5.1.4 ผลการประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วน

5.2 ติดตามและประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการในกระบวนการ ขั้นตอน และกิจกรรมการดำเนินการในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การจัดระบบบริหารจัดการ การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนอันพึงประสงค์

5.3 จัดให้ระบบการรายงานผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งการรายงานภายในสถานศึกษา การรายงานต่อสาธารณชน และการรายงานหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ

ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

“วิญญู สังฆเมว สันติ” ผู้รู้ย่อมอยู่ในสังคมได้ดี โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ความรู้ผ่านกิจกรรม เป็นการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะนักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติให้ผู้เรียนทำได้ ปฏิบัติได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งทางโรงเรียนได้แบ่งกิจกรรมต่างๆ ให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมโครงการตามความสามารถและสมัครใจมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาและสามารถขยายผลออกสู่ชุมชนได้

พอประมาณกับภูมิสังคม: สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา คนในชุมชนและเหมาะสมกับภูมิประเทศสภาพแวดล้อม และความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต

สมเหตุสมผล: มีหลักคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักวิชาที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดของโครงการ แสดงถึงความรอบคอบของการวางแผนดำเนินโครงการ

ภูมิคุ้มกันที่ดี: การวางแผนโครงการ คำนึงถึงความเสี่ยงในการดำเนินโครงการ โดยมีข้อเสนอทางเลือกหากมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้น

ส่งเสริมความรู้ และคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม: กิจกรรมต่างๆ ต้องส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมมีความรอบรู้มากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ได้มา มีการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการมีคุณธรรม เช่น ความมีระเบียบวินัย มีสัมมาคารวะ ซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที มีสติปัญญา แยกแยะถูกผิด ควร ไม่ควร มีความขยันหมั่นเพียร อดทน สนใจใฝ่รู้ มีจิตสำนึก เห็นประโยชน์ของการช่วยเหลือผู้อื่น และทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมโดยแบ่งนักเรียนผู้รับผิดชอบเอง ครูที่ปรึกษาโครงการไว้ดังนี้

การจัดการ การผลิต การบริโภคในสถานศึกษา ชุมชน ให้เกิดความพอเพียง และสมดุล กินพอดี อยู่พอดี เช่น

โครงการ/กิจกรรม	นักเรียนผู้รับผิดชอบ	ครูที่ปรึกษา
อาหารกลางวัน	อนุบาล – ม.3	นางนิภาพร พิษขุนทด
ปลูกพืชผักสวนครัว	ป. 4 – ป. 6	นายโสภณ พันชนะ
ปลูกพืชไร่	ม.1 – ม.3	นายวิชัย ตริวัธ
ปลูกพืชสมุนไพร	ป. 1 – ม.3	ครูประจำชั้น ป. 1 – ม. 3
เลี้ยงปลาตู้	ม. 1	1.นายเดชา เขิงสะอาด 2.นายวิชัย ตริวัธ
เพาะเลี้ยงเห็ด	ม. 3	นายเดชา เขิงสะอาด
ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ	ป. 4 – ป. 6	ครูประจำชั้น ป. 4 – ป. 6
ปลูกข้าวหลุม	ม.3	นายเดชา เขิงสะอาด
น้ำดื่มเพื่อสุขภาพ		1.นายอัศวิน บุ่มประเสริฐ 2.นางอรพรรณ เย็นวัฒนา

การจัดการและการจัดระบบองค์กรความร่วมมือทางการเงิน การผลิต การตลาดมีดังนี้

โครงการ/กิจกรรม	นักเรียนผู้รับผิดชอบ	ครูที่ปรึกษา
การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	ป.3 – ม.3	ครูประจำชั้น ป.3 – ม.3
สวัสดิการร้านค้า	ป.3 – ป. 6	นางสาวภาวิดา ประภาสโนบล
ธนาคารขยะ	ป. 4 – ป. 6	นายโสภณ พันชนะ

การจัด รักษา ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ชยะในสถานศึกษา และในชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักวิชาการ ความประหยัด ความรอบคอบมี ดังนี้

โครงการ/กิจกรรม	นักเรียนผู้รับผิดชอบ	ครูที่ปรึกษา
ธนาคารขยะ	ป. 4 – ป. 6	นายโสภณ พันชนะ
ปลูกต้นไม้	อนุบาล – ม.3	ครูทุกคน

การอนุเคราะห์ เกื้อกูล ช่วยเหลือคนยากจน ผู้ด้อยโอกาส เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ เด็กกำพร้า เด็กยากจน ฯลฯ ในสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

โครงการ/กิจกรรม	นักเรียนผู้รับผิดชอบ	ครูที่ปรึกษา
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	อนุบาล – ม.3	ครูประจำชั้น

การสร้างจิตสำนึกรักชาติ – ทัศนีย การเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การเรียนรู้คำสอนในศาสนา การฝึกปฏิบัติธรรม มีกิจกรรมดังนี้

โครงการ/กิจกรรม	นักเรียนผู้รับผิดชอบ	ครูที่ปรึกษา
วันสำคัญต่าง ๆ ของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	อนุบาล – ม.3	คณะผู้บริหาร/ครูทุกคน
ประชาธิปไตยในโรงเรียน	คณะสภานักเรียน	นายอัศวิน ปุ่มประเสริฐ
ลูกเสือ-เนตรนารี	ป.1-ป.3 (ลูกเสือสำรอง) ป.4-ป.6 (ลูกเสือสามัญ) ม.1 – ม.3 (ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่)	1. ครูประจำวงชั้นที่ 1 2. ครูประจำวงชั้นที่ 2 3. ครูประจำวงชั้นที่ 3
น้องใหม่พี่	ป.1 – ม.3	1. ครูเวรประจำวัน 2. ครูทุกคน
V-Star	ป.4 - ม.3 (จิตอาสา)	1. นายนริศ อินพล 2. นายกังวาร สำราญรมย์
เข้าค่ายพุทธบุตร	ป.4 - ม.3	คณะผู้บริหาร/ครูทุกคน
บวชสามเณรภาคฤดูร้อน	ป.4 – ม.3	1.นายนริศ อินพล 2.นายวิชัย ตริวิธ
ทัศนศึกษา	อนุบาล – ม.3	1.นางประพิมพ์พร กระจายกลาง 2.นายอัศวิน ปุ่มประเสริฐ

ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังหลักการคิดต่างๆ ให้แก่เด็กนักเรียน โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้องสามารถวิเคราะห์ ความพอเพียง ไม่พอเพียงของตนเอง และครอบครัวได้ และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

ขั้นตอนการพัฒนาบุคลากรเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

1. ประชุมคณะครู กรรมการสถานศึกษา เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
2. พัฒนาครู โดยการจัดประชุมสัมมนาการศึกษาดูงาน
3. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยบูรณาการสอดแทรกหลักปรัชญา
4. จัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ และปฏิบัติจริงในกิจกรรมต่าง ๆ
5. ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาส่งเสริม และปรับปรุง

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถาบันการศึกษาที่มีส่วนร่วมกับชุมชน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

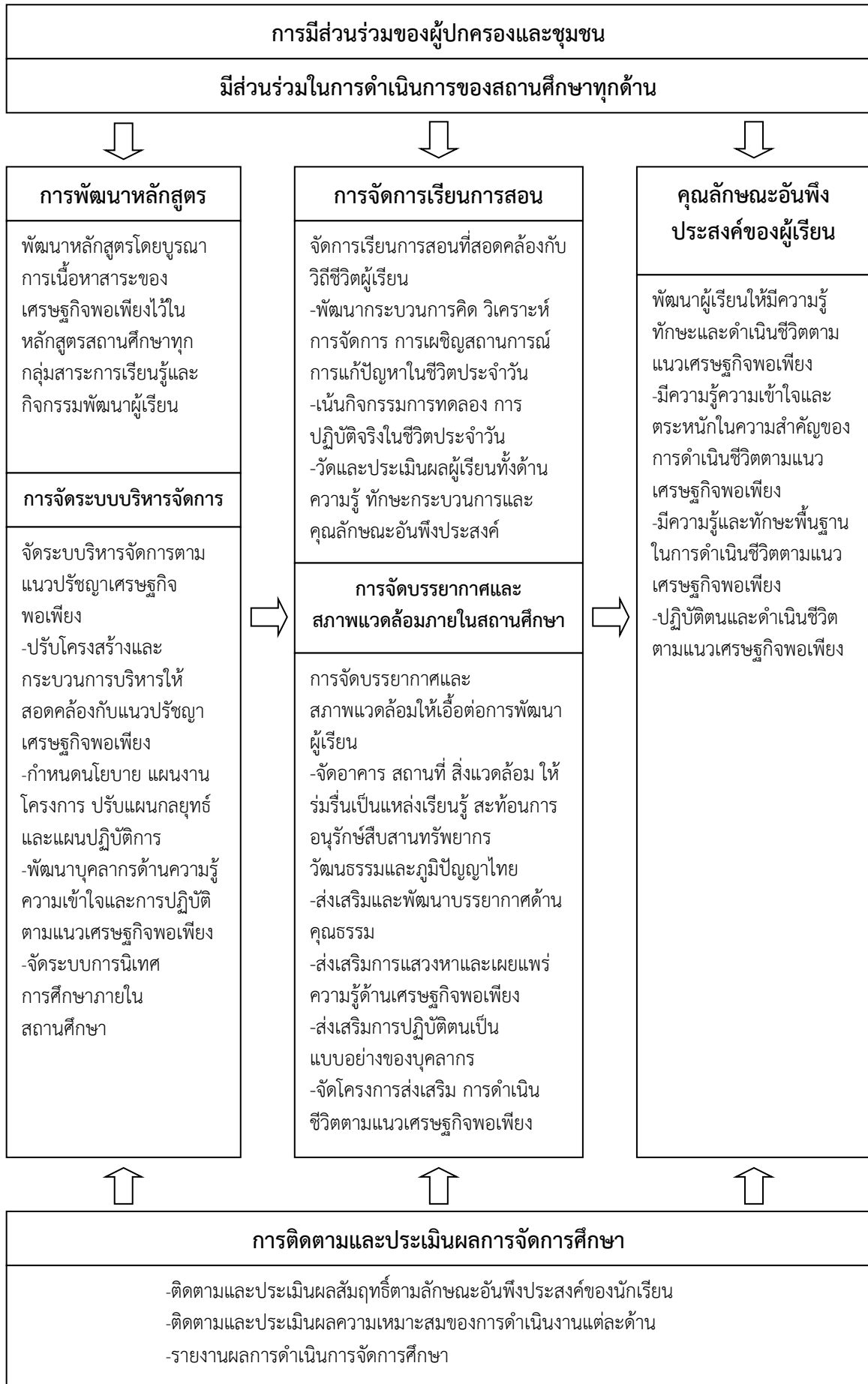
เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้แนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

“หากพิจารณาพระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทาน เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2548 ที่ผ่านมายิ่งทำให้เห็นว่า พระองค์ทรงให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากเพียงใด ทรงเชื่อมั่นว่า การจะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ นั้น ประเทศไทยต้องใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทาง และนำยินดีที่ว่า หลังจากนั้นหลายหน่วยงานได้น้อมนำพระราชดำรัสข้างต้นไปยึดถือปฏิบัติ”

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 มุ่งสู่ "สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน" รวมทั้งนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้หมายถึงประหยัดมัธยัสถ์ ไม่ใช่เงิน แต่เป็นการเดินทางสายกลาง ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม แต่ละบุคคล หรือองค์กร โดยไม่ลงทุนเกินตัว และยึดหลักคุณธรรม เน้นความมั่นคง และยั่งยืน

ความเชื่อมโยงของแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

ภาคผนวก

ชื่อโครงการ	เศรษฐกิจพอเพียง ตามรอยเท้าพ่อ
แผนงาน	บริหารทั่วไป
สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	ข้อที่ 17 สมศ. ข้อที่ 4 , 13
สนองผลผลิตหลัก	สพฐ. 1 , 3 , 5 สพท. 1 , 3 , 5 สถานศึกษา ข้อ 2 ลักษณะ
โครงการ	ต่อเนื่อง
ผู้รับผิดชอบ	นายโสภณ พันชนะ นายวิชัย ตรีวุธ นายอัศวิน บุ่มประเสริฐ นายเดชา เริงสะอาด
ระยะเวลาดำเนินการ	1 ตุลาคม 2554 – 30 กันยายน 2555

1. หลักการและเหตุผล

โลกในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก ทำให้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตสูงขึ้น แต่ประชาชนของบ้านเกาะมะนาวและหมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ราคาผลผลิตทางการเกษตรต่ำ ทำให้มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย เป็นสาเหตุให้ผู้ปกครองนักเรียนมีหนี้สิน โรงเรียนจึงมองเห็นความสำคัญในการจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ตามรอยเท้าพ่อ เพื่อให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการกลุ่มทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการประหยัดอดออม มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ตลอดไป

จากผลการดำเนินงานตามโครงการในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า กิจกรรมบางกิจกรรมยังปฏิบัติได้ไม่ต่อเนื่อง สภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยในการจัดกิจกรรม ดังนั้นเพื่อให้กิจกรรมในโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และให้นักเรียนรู้จักการดำรงชีวิตแบบพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้นต่อเนื่อง

2. วัตถุประสงค์

2.1 ผลผลิต (Outcomes)

- เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดและสามารถพึ่งตนเองได้
- เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักนำขยะมาเปลี่ยนเป็นรายได้และรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องธนาคารสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- เพื่อให้โรงเรียนมีภูมิทัศน์ที่ร่มรื่นและปลอดภัย

2.2 ผลลัพธ์ (Outputs)

- นักเรียนร้อยละ 100 รู้จักการใช้จ่ายอย่างประหยัดและสามารถพึ่งตนเองได้
- นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนและรู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสะอาดร่มรื่น น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน และเป็นแหล่งเรียนรู้
- นักเรียนร้อยละ 100 มีความรู้เรื่องธนาคารสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. เป้าหมาย

ครู บุคลากรและนักเรียนโรงเรียนบ้านเกาะมะนาวทุกคน

4. กิจกรรมและการดำเนินงาน

4.1 การประชุมชี้แจงการดำเนินงาน พร้อมกับแต่งตั้งคณะผู้ทำงาน ดังนี้ ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยผู้อำนวยการ ด้านจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยคณะครูวิชาการ ด้านจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยคณะครูฝ่ายบริหารทั่วไป

4.2 พัฒนาบุคลากรโดยการศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จได้ ป้ายสถานศึกษาพอเพียง

4.3 สร้างคู่มือการดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

4.4 กำหนดรูปแบบกิจกรรมและดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ-พอเพียงสู่สถานศึกษา ดังนี้

1) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

2) ครูทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกลุ่มสาระที่ตนเองสอน

3) กำหนดโครงสร้างและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สนับสนุนโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา พร้อมกับแต่งตั้งครูและนักเรียนให้รับผิดชอบ

4) นิเทศ กำกับติดตามผลการดำเนินงาน

5) ตรวจสอบให้แน่ชัดด้วยการประเมินโครงการ

4.5 กิจกรรมนักเรียน

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
1	กิจกรรมเลี้ยงปลาตุก	พ.ย. 2554 – ก.ย. 2555	นายโสภณ พันชนะนะ
2	กิจกรรมธนาคารขยะ	พ.ย. 2554 – ก.ย. 2555	นายวิชัย ตรีวุธ
3	กิจกรรมปลูกผักสวนครัว	พ.ย. 2554 – ก.ย. 2555	นายอัศวิน ปุ่มประเสริฐ
4	กิจกรรมปลูกไม้ยืนต้น	ส.ค. 2555	นายเดชา เชิงสะอาด
5	กิจกรรมปรับปรุงสวนหย่อม	พ.ย. 2554 – ก.ย. 2555	
6	กิจกรรมปลูกพืชไร่ดิน	พ.ย. 2554 – ก.ย. 2555	
7	กิจกรรมเลี้ยงเห็ดอั่งการ์	พ.ย. 2554 – ก.ย. 2555	
8	ติดตาม / ประเมินผลโครงการ	ก.ย. 2555	
9	สรุปผล		

5. งบประมาณ

เงินงบประมาณ 35,000 บาท

รายละเอียดกิจกรรม

กิจกรรมหลัก	รายการ	จำนวน (หน่วย)	ราคา (หน่วย)	แหล่งงบประมาณ			
				งปม.	นอก งปม.	เงิน รายได้ ๆ	รวม
1. เลี้ยงปลาตก	- ซื้อพันธุ์ปลาตก	1,000	2	2,000			2,000
	- ค่าอาหารปลาตก	5	500	2,500			2,500
2. ปลุกผักสวนครัว	- ค่าเมล็ดพันธุ์ผัก	10	50	500			500
	- ค่าปุ๋ย	2	500	1,000			1,000
3. ปลูกไม้ยืนต้นและ จัดสวนหย่อม	- ค่าพันธุ์ไม้	1	5,000	5,000			5,000
	- ค่าพาหนะ	1	1,000	1,000			1,000
4. ธนาคารชยะ	- ค่ากระดาษ A 4	10	110	1,100			1,100
5. ปลูกพืชไร่ดิน	- ค่าวัสดุในการปลูก	1	5,000	5,000			5,000
	- ค่าก่อสร้างโรงเรือน	1	1,500	1,500			1,500
	- ค่าพาหนะ	1	800	800			800
6. การเลี้ยงเห็ดฮังการี	- ค่าก้อนเห็ด	650	8	5,200			5,200
	- ค่าเชื้อเห็ด	30	60	1,800			1,800
	- ค่าโรงเรือน	1	1,500	1,500			1,500
	- ค่าพาหนะ	1	800	800			800
รวม							35,000

6. การประเมินผล

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการประเมินผล	เครื่องมือที่ใช้
ด้านผลผลิต (Outcomes) - นักเรียนรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดและพึ่งตนเองได้ - นักเรียนเห็นคุณค่าของขยะและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ - โรงเรียนมีภูมิทัศน์ร่มรื่นและปลอดภัย	1. สังเกต 2. ตรวจสอบบัญชีธนาคารขยะ 3. สอบถาม	1. แบบสังเกต 2. สมุดบัญชีธนาคารขยะ 3. แบบสอบถาม
ผลลัพธ์ (Oututs) - นักเรียนร้อยละ 100 รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดและสามารถพึ่งตนเองได้ - นักเรียนร้อยละ 80 มีรายได้จากการขายขยะ - นักเรียนร้อยละ 100 มีความรู้เกี่ยวกับธนาคารขยะและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน - สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนน่าดู น่าอยู่ น่าเรียน		